

شکا ندى مامستا و کارسات پيشييد کسانى پړوړد... نوسينى: کارزان عازيز عبدولرحمان

پيشييدى: شکا ندى مامستا، هېڅ شىييدى کى پيشييدى لاسر ئايندى
پړوړد

ل مژووى شارستانىي تى مرځاي تيدا، هېچ پيشييدى وک وک پيامى
مامستاي پيرز، بلند و کارىگړ نښو. مامستا تېها ئو کس
نيي ک ل پشت سدديک ل تختى ش و سپى و ل ناو ژوورکى
داخراوى پلدا چنډ زانيارىي کى بيرکارى يان زمانه وانى ب قوتابى
دسپر، بکو ئو «ئندازيارى ح»، «بونياتنډرى کساي تى»، و
چراى ووناککړو وى گگى نښوکان. ل کسمگگ سښ و
هشيارکاندا، مامستا هميشه وک نيشاندر، باوکى حى، و
گوروى کسمگگ سږير کراو. ئگړ سږيرى مژووى خمان بکين،
دبينى کسمگگى کوردى هميشه نښکى بښوډى ب مامستا
هېڅو، چونک زانيوي تى هر شارستانىي تک لاسر شانى مامستا
اوستاو.

بم، کاتک واقعي ئستاي پړوړد و بارودخى دروونى و
کسمساي تى مامستايان ل واکتکماندا دځينډ ژر
وردبينى و، ووبووى ديم نښکى تراژيدى و نيگړانکړ دبينو.
دياردى «شکا ندى مامستا» ئيتر تېها کښييدى کى سادى کارگډى يان
ناککييدى کاتى نوان دوو کس نيي، بښکو بوو تې برينډکى قوو
ل جښتې سيستمى پړوړددا ک هڅييدى کى ژد ل داهاتووى
نښوکانمان دکات، کاتک شکى مامستا دښک، ل استيدا بناغى
فيکرى و ئخلاقى تېواوى کسمگگ بږو داډمان دچت.

يکم: هکار پيشييدى کانى شکا ندى مامستا ل کسمگگى هاوچرخدا
شکا ندى مامستا بښاييدى کاتى نيي، بښکو دږنډنجامى چندين
قيرانى کسمگگ بووى ئابوورى، ياسايى و فرهنگييدى. ب ئو وى ل
دياردى تېگين، دبت هکار بښتيدى کانى ب دسزيو و
هسنگين:

• قيرانى قورسى بږو و ئابوورى: يکک ل ستېم گورکانى ک
ل مامستا دکر، پشتگوځستنى بارى ئابوورى و ماف

دارایی‌کافی‌تی، کاتک مام‌ستا ناچار د‌ب‌ت س‌رنجی خ‌ی ل‌س‌ر دابینکردنی پاروی نان و پ‌داویستیپ س‌ر‌تایپ‌کانی خ‌زان‌ک‌ی ب‌ت، و ل‌بری ئ‌و‌ی خ‌ریکی تو‌ژین‌و و خ‌ئاماد‌کردن ب‌ت ب‌پ‌ل، س‌رقا‌ی کاری لاو‌کی یان نیگ‌رانپ‌ی مووچ ب‌ت، ل‌ بن‌ت‌ت‌دا ئ‌م‌شکاندنی شک‌ی ئ‌و ک‌س‌پ‌ی ک‌ د‌ب‌ت ئارامترین م‌شکی ه‌ب‌ت.

• لاوازیپ‌ی پار‌زب‌ن‌دی یاس‌ای: ل‌ ز‌رین‌ی ک‌م‌گ‌پ‌شک‌وتوو‌کان‌دا، مام‌ستا ل‌ ناو پ‌ل و د‌ر‌و‌یدا خا‌و‌نی پار‌زب‌ن‌دی کی توندی یاس‌ایپ‌. ک‌چی ل‌ر‌دا، ز‌ر جار مام‌ستا ل‌ کاتی ب‌ج‌گ‌یاندنی ئ‌رک‌ک‌یدا ووب‌ووی ب‌ب‌زی و د‌ستدر‌ژی د‌ب‌ت‌و، ب‌ب‌ ئ‌و‌ی یاس‌ای‌کی کارا ه‌ب‌ت ک‌ ب‌ توندی سزای ئ‌و ک‌س‌ بدات ک‌ شک‌ی پ‌رو‌رد‌ د‌شک‌ن‌ت.

• داشکانی ب‌های ک‌لتووری و لادانی ئاراست‌ی ک‌م‌ل‌ای‌تی: ل‌ ه‌ند‌ک ق‌ناغدا، ب‌های لاوازبوونی ه‌شیاری گشتیپ‌و، ب‌های زانست و مام‌ستا داب‌زیو. کاتک دایک و باوک ب‌ ئ‌و‌ی ل‌ک‌ک‌ین‌و ل‌ استیپ‌کان ب‌کن، ل‌س‌ر ه‌ب‌ب‌کی ب‌چووک یان ن‌مایپ‌کی پ‌رو‌رد‌ی د‌ج‌نگ‌ن ل‌گ‌ مام‌ستادا، یان ل‌ب‌رد‌م مندا‌کانیان خ‌یان سووک‌ای‌تی ب‌ مام‌ستا د‌گ‌ی‌ن، ل‌ استیدا ئ‌وان ن‌ک‌ ه‌ر مام‌ستا، ب‌کو ما نا پ‌یر‌ز‌کانی ف‌رکردنیش د‌شک‌ن‌ن.

دوو‌م: کاریگ‌ریپ‌ کار‌ساتبار‌کانی شکاندی مام‌ستا ل‌س‌ر ئ‌وتی پ‌رو‌رد‌

کاریگ‌ریپ‌کانی شکاندنی مام‌ستا ت‌نها ل‌ سنووری ک‌س‌ای‌تی ئ‌و مام‌ستای‌دا ناو‌ست‌ت، ب‌کو و‌ک ت‌وژم‌کی و‌ران‌ک‌ر ب‌ناو د‌مار‌کانی سیست‌می پ‌رو‌رد‌دا ت‌پ‌پ‌ د‌ب‌ت و ئ‌م د‌ر‌ئ‌نجام م‌ترسیداران‌ی ل‌ د‌ک‌و‌ت‌و:

1. ل‌د‌ستچوونی متمان‌ ب‌ پ‌ر‌س‌ی ف‌رکردن: قوتابی ل‌ ماو‌ی ژپانی مند‌ی و م‌ردمند‌ایدا چاوی ل‌س‌ر مام‌ستا ک‌ی‌تی و و‌ک نموون‌ی‌کی با‌ا س‌یری د‌کات. کاتک قوتابی د‌بین‌ت مام‌ستا ک‌ی ل‌ لای ک‌م‌گ‌، ب‌ب‌و‌ب‌رای‌تی یان خ‌زان‌ک‌یدا ب‌ب‌زیپ‌ د‌ک‌رت و پ‌گ‌ی ناشک‌ن‌رت، ئ‌یتر متمان‌ی ب‌و پ‌ر‌س‌پ‌ نام‌ن‌ت. قوتابی ب‌ چاوی سووک س‌یری زانست و ک‌ت‌ب د‌کات، چونک‌ د‌بین‌ت ئ‌و ک‌س‌ی نو‌ن‌رای‌تی زانست د‌کات، هیچ پ‌گ‌ و ب‌ز‌کی نیپ‌.

2. ساردبوون‌و‌ی پ‌یامی پ‌رو‌رد‌ی و گ‌ان‌ی ب‌ ئ‌رک‌کی ب‌ب‌ح: مام‌ستای‌ک‌ د‌روونی بشک‌ن‌رت، ور‌ی ب‌و‌ن‌رت و

بـردـوام لـ خـمـی بـژـوی و ناـحـتـیدا بـتـ، توانـای
دروستکردنی گـگـانـکی زانستی لـ دـروونی قوتابیدا نا بـتـ.
پـرـسـای خوـنـدن دـبـتـ کارـکی میکانیکی سارد؛ مامـستا
تـنـها بـ تـواوکردنی کات و گـیـنـدنـی چـند وشـیـکی ووت
دـچـتـ پـلـو، بـبـ ئـوی گیانی داهـنـان، بیرکردنـوی
رـخـنـگران و بـهای جوانکاری لـ نـفسـی قوتابیدا بچـنـتـ.

3. داـمـانی ئـخـلاقـی و بـاوبوونـوی توندوتیژی لـ ناوـندـکانـی
خوـنـدن؛ شکاندی مامـستا دـرگاکـ بـ ووی دـیان دیاردـی
نـخـوازاودا دـکـاتـو. کاتـک سنوورـکانـی زگرتن تـک
دـشـکـن، وشتی قوتابخانـکان بـر و تـکچوون دـچـتـ.
توندوتیژی، بـگوـپـدان بـ ساکان، سـرپـچی و بـبـزی
بـرانـبـر بـ هاوـکان و دـستـی کارگـی زیاد دـکـاتـ.
کـمـگـیـکـ نـتوانـت ز لـ مامـستـای خـی بگـرتـ، چـن
دـتوانـت چاوـوانـی نـویـکی خاوـن ئـخـلاق و بـرپرسـیار بـتـ؟

4. بـهیواـبوونی نـویـ نو و کـچی مـشـکـکان: کاتـک لاوانـی
بـتوانا، دـرچووان و ئـوانـی خاوـن توانا و بـهرـن دـبین
مامـستـایان و نوخبـی فیکری وـات لـ چ بارودـخـکی
نائومـدکـردان و چـن شـکـیان دـشـکـنـر، بـیاری بـهیوایی
دـدـن. بـشـکیان پشت لـ و پیشـ پـرـز دـکـن و هـندـکی تـریش
گـی بـگـانـوی کـچ دـگـرن بـر. ئـمـش بـشایـکی کوشند
لـ کادری زانستی و پـروـردـی وـاتـدا دروست دـکـات کـ
قـرـبووکردنـوی ساـا نـکی زـری دـوـتـ.

سـیـم: گـگـچارـ کرداریـکان بـ گـانـدنـوی شـکـ بـ پـیامـی
مامـستا یـتی

بـ ئـوی بتوانین لـم دـخـ مـترسیدار دـرباز بن و کـمـگـ
لـ داـمـانی پـروـردـی بـپارـزین، پـویستـ هـنگاوی بوـر،
خـرا و هـمـلایـن بنـرـت کـ لـ چـند خاـکـدا خـیان
دـبینـو:

• دابینکردنی سـرـبـخـی ئابووری و مووچـی شایستـ: دـبـت
حکوومت و دـسـاتـی پـیوـندیدار مامـستا لـ سـرووی هـموو
خـرجیـ گـرنگـگانـو دابنـن. دابینکردنی مووچـی شایستـ و
چـندین ئیمتـیازاتی تایبـت بـ نـیشتـجـبوون و دابینکردنی
بـژـوی، تاکـ زامنـ بـ ئـوی مامـستا بـگـتـو سـر ئـرکـ
سـنـکـی و خـمـی نانی نـبـتـ.

• دـرکردنی یاسای توند و کاریگـر بـ پاراستنی مامـستا:
پـویستـ یاسایـکی تایبـت و بـگـرد هـبـت کـ سزای توند بـ
هـر کـسـک دیاری بکات کـ لـ ناو پـل یان دـرـوـیدا بـبـزی

بہ ماہستہ دہکات، دہبت ماہستہ ستہست بہوہ بکات کہ دہوہت و قانون پشت و پہناین لہ کاتی بہجہگہ یاندنی ئہرکہ پیرزہکہیدا،

• بہرزکردنہوہی ہہشیاری خہزان و چاککردنہوہی پہیوہندی خہزان و قوتابخانہ: دہبت دامودہزگاکانی راگہ یاندن و پہروہردہ کار لہسہر ہہشیارکردنہوہی دایک و باوکان بکہن، پہویستہ خہزانہکان لہو ہہستیہ تہبگہن کہ شکاندنی ماہستہ لہ پہش چاوی منداہ، وہرانی بنہمای دہروونی خودی منداہکہیہ پہش ئہوہی زیان بہ ماہستہ بگہیہنت،

• گرنگیدان بہ گہشہ پہدانی پیشہی و ہہزلہنانی ئہدہی: پہویستہ مہراسیمی ساہانہ و ہہزلہنانی شایستہ بہ ماہستہانی دہسہز ہہخورہت، و دہرفہتی بہشداریکردن لہ خول و کہنفرانسی نہودہوہتیان بہ بہخسہت تاوہکوہست بہ گرنگی خہیان بکہن لہ کہمہگہدا،

کہتایی: پاراستنی ماہستہ، پاراستنی داہاتووی نیشتمانہ

ماہستہ وک ئہو چرایہیہ کہ لہ تاریکیہکاندا دہسووتہت بہ ئہوہی زیان بہ دہوروہرکہی فہراہمہ بکات، بہہام ئہگہر ئہم چرایہ بہ باہہزی پشتگوہخستن، بریندارکردن و شکاندن بشکہنرہت، تاریکیہکی ہہمیشہی ہہموو کہمہگہ داگیر دہکات، پہروہردہی ہہستہقینہ، نہوہی ہہشیار، و نیشتمانی پہشکہوتوو تہنہا لہ سایہی ماہستہی کی خاوہن شکہ، ئازاد و ئاسوودہا دہوہت و گہشہ دہکات،

پاراستنی شکہی ماہستہ تہنہا داکہکیکردن لہ توہثرکی کہمہایہتی نیہ، بہکوہ پاراستنی ہہشہی داہاتووی نیشتمان و ئارامی ہہیندہی نہوہکانمانہ، با ہہموومان پہکہوہ دہست لہ ناو دہست کار بکہین بہ ئہوہی جارہکی تر ہہزلہو دہستہ پاکانہ بنہین کہ پیت بہ پیت زانست و مرہقایہ تیمان فہر دہکہن، چونکہ ہہادی پہشکہوتن و گہورہی ہہر نہتہوہیک لہ ہہزگرتن و پاراستنی ماہستہکانیدا دہردہکہوہت،